

Ako zvýšiť pohyblivosť pešiaka uľahčením jeho ústroja.

I.

Ačkoľvek svetová vojna dala nám veľmi cenné, mnohokrát až jedinečné skúsenosti, je nemožno tieto všetky prijať bez výhrady a presadiť ich k nám bez náležitého skúmania, vzhľadom k našim zvláštnym pomerom a potrebám. Zvláštny tvar, rozloha a konfigurácia terénu nášho štátu, ďalej okolnosť, že v prípadnej válečnej zápletke budeme bojovať i na dvoch, hádam aj na troch frontách naraz, dáva nám tušiť, že spôsob boja, aký povedieme, bude úplne rozdielny od charakteru bojov posledných mesiacov svetovej vojny. Reťaz tvrdz a pevností, silne vybudované zákopy všetkých možných druhov, veľké členenie do hĺbky a obrovská materiálna príprava — ako sme to videli vo svetovej vojne na západnej fronte — sú vecmi, v našich pomeroch len v nepatrnej časti uskutočniteľné. Shrneme-li a uvážime-li všetky okolnosti, ktoré budú spolupôsobiť v našej budúcej vojne, pridchádzame k záveru, že to bude zvýšená pohyblivosť, vystupňovaná až po najkrajnejšiu medzu ľudskej mohúcnosti, ktorá nám umožní vyrovnať schodok, vzniklý diaľkou našich hraníc a z ostatných nedostatkov, vyvierajúcich z našich špeciálnych podmienok pre vedenie války.

Toľko na jednej strane. Ale i na druhej: taktické víťazstvo rozhoduje iba tenkrát o víťaznom ukončení války, bolo-li vybojované na strategicky správnom mieste. Na toto miesto dorazíme včas opäť len tenkrát, budeme-li mať ľahšiu a pohyblivejšiu armádu než nepriateľ, ktorý hľadá dosiahnuť tiež čo najskôr toho samého strategicky dôležitého bodu.

Budúcu našu válku rozhodnú pre nás pochody. Armáda, ktorá uderí na nepriateľa dnes tu, aby za tri-štyri dni objavila sa o 150 až 200 km ďalej, vydá za dve armády.

Válečné ťaženie roku 1809 rozhodly pochody. Štrnásť dní po zahájení nepriateľstva bolo rakúske vojsko, pôvodne sjednotené a číselne prevyšujúce francúzske (Rakušanov bolo 80.000, Francúzov 50.000) rozprášené a Bavorsko dobyté. Sedemnášť dní nato stáli Francúzi už pred Viedňou. A stalo sa tak bez väčšej bitvy.

V sov.-poľskej vojne roku 1920 koná poľská 1. legionárska divízia pochod 40 km denne, majúc za celú tú dobu odpočinok jednu a pol hodiny. V období prenasledovania denný priemer divízie činí výše 30 km. Správne pripojuje k tomu plk. gšt. poľskej armády Ján Bigo: Priemerný poľský vojak vybojoval víťazstvo svojimi nohami, lebo rýchlosť je vždy jedným z rozhodujúcich momentov.

V znamení zvýšenej rýchlosti a pohyblivosti povedie sa tiež naša budúca válka.

II.

Ponevác víťazstva nie je možné dosiahnuť bez pechoty, musíme sa v prvom rade starať o túto, o zvýšenie jej pohyblivosti. Ani svetová vojna nepochovala platnosť starého vojenského príslovia: sila pechoty je v nohách. Avšak jak toho dosiahnuť, zaznie nám otázka. Je tu niekoľko možností, ktoré môžeme uviesť ako odpoveď:

- a) prideliť pechote dopravné prostriedky (autá),
- b) zvýšiť telesnú zdatnosť, odolnosť a schopnosť pešiaka k väčším výkonom pochodovým a k uneseniu osobných válečných materiálnych potrieb,
- c) uľahčiť jeho ústroju.

Všimnime si jednotlivých bodov.

Prideliť pechote dostatočný počet dopravných prostriedkov podľa bodu a), i len k doprave najviacej zaťažujúceho bremena pešiaka, t. j. torby, je pre naše pomery vo všeobecnom merítke nemysliteľné.

K bodu b). Na tomto poli dá sa ešte veľmi mnoho urobiť a bolo by si len priať, aby zvyšovaniu telesnej zdatnosti — čím tesne súvisia tiež väčšie výkony pochodové, teda väčšia pohyblivosť, rýchlosť — bolo dopriano tiež náležitej pozornosti.

Zvýšiť pohyblivosť pešiaka uľahčením jeho ústroja je koneckoncov pojem relatívny. Breno, ktoré je pre slabého človeka ťažké, bude inému človekovi ľahšie, o koľko je tento telesne silnejší. Je možné preto otázku položenú v záhlaví nášho článku zodpovedať tiež takto: nie ústroj je ťažký, ale človek, ktorý tento ústroj nesie, je slabý. Snažme sa preto urobiť človeka silnejším, aby to brenno uniesol. Prostriedky k tomu budú: primeraná telesná výchova (celého tela, špeciálne nôh, pľúc), ďalej niektoré hygienické opatrenia (zvýšená pečlivosť o nohy a pod.), ako i ďalšie iné opatrenia. Rozvádenie tohoto bodu sa však vymyká tejto úlohe, t. j. skúmať možnosť uľahčenia ústroja pešiaka v pravom smysle slova. Snaha, uľahčiť pešiakovi a tým zvýšiť jeho pohyblivosť, nie je nového dáta. Ťažkosti, na ktoré ale každé radikálne riešenie naráža, sú takého rázu, že táto stála snaha žije viacej v teorii ako v praxi. Ved' vidíme, že pešiakovi, už pred svetovou vojnou nadmierne zaťažkaného ústrojom, sa behom vojny a po nej skôr pridalo než ubralo. Prílba, ručné granáty, ľahké guľomety a ich príslušenstvá, plynové masky a iné predmety boli pribrané do ústroja pešiaka vedľa tých predmetov, ktoré mal už i pred svetovou vojnou.

Najideálnejšie by bolo, keby v poli muž a kôň mohli so sebou niesť všetko, čo potrebujú, to, čo spotrebujú, aby doplnili na mieste, a to, čo je prebytočné, nechali späť.

Vychádzajúc z tohoto stanoviska, máme skúmať, čo je absolútne potrebné pešiakovi a čo môže postrádať, hoci i na úkor určitého momentálneho osobného pohodlia, hygieny a pod. Tu práve narážame na najväčšie ťažkosti, lebo sú rozdielne názory o tom, čo zaradiť sem, čo tam.

A tu hádam stačilo by sa obrátiť na pešiaka samotného, ktorý svojím prirodzeným pudom a rozumom doviedol už dávno narysovať rozhranie medzi absolútne potrebnými vecmi a medzi tými, ktoré je možné za určitých okolností tiež postrádať.

V každej vojne, všade, kade tiahly vojská, bolo vidieť množstvo zahodených súčiastok ústroja, šiatrové plátna, boty, bielizeň, kefy, čistiace potreby, torby a iné predmety. Takto sa to robievalo v rusko-japonskej vojne, vo svetovej vojne a bude sa to robiť tiež v budúcej vojne. Všimneme-li si tejto okolnosti, prideme k názoru, že pešiak má niesť iba to, čo bude potrebovať v boji, resp. čo bude potrebovať bezprostredne pred bojom a po ňom: to sú zbrane, plynová maska, lopátka, príliš a jedlo. Ostatné predmety je možné z valnej časti vyradiť z ústroja pešiaka bez podstatného škodlivého vplyvu na jeho bojovú schopnosť. Vôbec, prečo dávať pešiakovi veci, ktoré on pri najbližšej príležitosti rovnako zahodí ako zbytočnú príťaž?

III.

Majúc na zreteli iba jediný cieľ, zvýšiť pohyblivosť pešiaka, navrhujem previesť v jeho ústroji niže uvedené reformy.

Záložná súprava bielizne. So stanoviska hygieny mohli by sme si síce priať, aby sa vojak čo najčastejšie prevliekal do čistej bielizni, menovite v poli. Avšak práve svetová vojna nám ukázala, že časté menenie bielizne, i pri dvoch súpravách, zostalo len pri zbožnom prianiu. Vezmime príklad, že vojak má jednu súpravu bielizne na sebe, jednu, záložnú v torbe. Pochoduje-li za teplého počasia, bude mať vojak za krátku dobu svoju bielizeň potom premočenú, zaprášenú, špinavú. Dajme tomu, že vojak po ukončenom dennom pochode shodí so seba špinavú bielizeň, a obliekne sa do čistej záložnej bielizni. Aby sa toto mohlo opakovať tiež druhého dňa, bolo by potrebné, aby si vojin mohol ešte tohože dňa riadne vyprať a usušiť ušpinenú súpravu bielizne. Teoreticky dá sa to urobiť, ale praxa hovorí ináč. Nezabúdajme, že sme v poli, kde len v riedkych prípadoch bude mať vojak možnosť vyprať si a usušiť svoju bielizeň, a bude-li to vôbec možné, tak zasa len pre určitú časť mužstva. Ostatní idú hoci hneď po ukončenom dennom pochode do staničnej služby, na poľné stráž, na rôzne práce atď. V druhom prípade, keď vojak bude mať iba jednu súpravu bielizne, naskytne-li sa mu príležitosť túto vyprať, môže vždy tak urobiť, pri čom po dobu prania a sušenia vytrvá v púhom odevu.

Co ale v dáždi? Je-li dážď trvalý, tu tiež nepomôže ani druhá súprava bielizne. Premočia sa obe súpravy, a to má potom vojin jednu mokrú súpravu na svojom tele a jednu mokrú na zvyšok v torbe. Prestane-li pršať a naskytne-li sa príležitosť k usušeniu druhej súpravy bielizne, môže tak urobiť aj ten vojak, ktorý má so sebou iba jednu súpravu.

Čistiace potreby. Sníženie váhy ústroja vyžaduje radikálne rezy. Nemôžeme sa preto zastaviť ani pred vypustením ďalších

takých predmetov z ústroja pešiaka, ako sú čistiace potreby, tane-li nám na mysl iba jediný a najdôležitejší cieľ našej snahy, snížiť váhu ústroja a docieľiť tak čo najväčšej pohyblivosti. Vonkajší vzhľad pešiaka a hygiena hovoria zdanlivo preto, aby každý vojak niesol so sebou tiež do poľa všetky čistiace potreby, ktoré potrebuje doma v kasárne. Práve skúsenosť zo svetovej vojny nám ukazuje najlepšie, že je možné sa obísť vo válke i dlhšiu dobu bez čistiacich potrieb, nesených vojakom.

Čistiace potreby pre zbrane nie sú nezbytnosťou, sú postrádateľné. Pre čistenie puškových hlavni, ako častí pre strelbu najdôležitejších je najlepším prostriedkom ostrý náboj. Zašpinenie, alebo hrdzavenie ostatných častí pušky má nepatrný, alebo vôbec žiadny vplyv na strelbu. Majme opäť na mysl, že účelom války nebude priniesť naše pušky späť do mierových posádok krásne vyčistené, konzervované a lesknúce sa, ale poraziť nepriateľa na hlavu. Bude vedľajšie, vráti-li sa naša armáda s puškami hrdzavými a nevyčistenými, len keď sa vráti víťazná, vďaka jej pohyblivosti, docielenej snížením váhy ústroja, k čomu prispeje medzi iným tiež vyradenie čistiacich potrieb z ústroja. Namietne niekto: keď všetko vypustiť z ústroja pešiaka, len čistiace potreby pre zbrane nie. Prečo sa teda vtíka vojakovi do hlavy, pečuj o svoju zbraň viacej, než o svoje oko? A tu príde niekto a vyradením čistiacich potrieb z vojakovho ústroja nedovoľuje dôsledné prevádzanie hesla, v predchádzajúcej vete povedaného. Sme v čarovnom kruhu príčinnej súvislosti. Máme-li snížiť váhu ústroja, musíme to previesť dôsledne a ísť od jednej maličkosti k druhej a k ďalším. Babka k babce, budú kapce, tak znie isté slovenské príslovie. Nemôžeme sa preto zastaviť ani pri čistiacich potrebách pre zbrane, máme-li pred svojimi očami vyšší cieľ.

Všimnime si teraz ostatných čistiacich potrieb. Vojak v bojovom pásme sa obide i bez týchto vecí, bez kief na šaty a obuv, bez čiernidla a tuku na obuv. Sebalepšie vypravenie vojaka v tomto ohľade nezabrání tomu, aby nebol za krátku dobu rovnako zavšivený. K odstraneniu väčšieho znečistenia, zašpinenia, blata, škvŕn na obuvi a odeve rovnako nestačia liliputánske kefy, pridelované vojakom voj. erárom. Vojak si pomôže sám rôznymi prostriedkami inými, ktoré so sebou nenesie. Nebude-li mať vojak vo svojom ústroji čistiace potreby, a bude-li si chcieť i tak vyčistiť, vykefovať svoj odev, nájde k tomu prostriedky u miestneho obyvateľstva. Nenajde-li ich tam, je to dôkazom, že miestne obyvateľstvo vystačí bez nich cez celý svoj život, prečo by tedy i náš vojak nevystačil aspoň po tú dobu, čo sa povedie válka?

Jedálny príbor. Z terajšieho jedálneho príboru možno ako zbytočné vyradiť vidličku a nôž. Vojak v bojovom pásme nemá vo zvyku ješť tak, ako sa je v reštaurácii. Stačí mu k všetkému lyžička. Potrebuje-li niečo rozkrájať, použije k tomu vlastného vreckového noža, čo má každý vojak rovnako u sebe, a na čo si dáva lepší pozor než na čokoľvek iného.

Šiatrový dielec a plášť. Šiatrové dielce sú v prvom rade konštruované tak, aby bolo možné aspoň za dvoch týchto postaviť šiator (stán). Väčšina vojakov dala však vo svetovej vojne šiatrovému dielci praktičnejšie určenie. Zriedka kedy bolo vidieť vo svetovej vojne, i tam, kde vojsko bolo vonku v širom poli, postavené šiatre. Zkúsení frontoví vojaci používali šiatrových dielcov k zho-

tovovaniu akýchsi pelechov. Z okolnosti, že šiatrové dielce boli len v riedkych prípadoch použité k postaveniu šiatrov, vyplýva, že je možné tieto — ako takéto — vyradiť z ústroja pešiaka. Tým samo sebou vyradujeme tiež šiatrové kolíčky.

Je však treba vojakovi dať za šiatrové dielce určitú náhradu. V akej forme sa má toto stať, súvisí s ďalšou otázkou, otázkou kepeňa (plášťa).

Plášť má chrániť vojaka proti zime a dážďu. Svojmu účeli vyhovuje skôr v zime. Pre teplejšie ročné údobie je svojou váhou, svojim zaťažkaním pre pohybujúceho sa vojaka ťažkým bremenom. Proti trvalému dážďu neuchráni, pri čom ešte naopak abnormálne zvyšuje vojakovo bremeno vodou dážďa do seba vsiaklou.

Bolo by výhodnejšie dať vojakovi miesto terajšieho plášťa zo súkna a terajšieho šiatrového dielca, teda miesto dvoch súčiastok ústroja jeden, nový plášť, ušitý z látky nepremokavej (trench-coat). Tento nový plášť by musel mať ovšem primeranú dĺžku a dostatočnú voľnosť v šírke, ako aj výhodnejší strih. Slúžil by rovnou mierou k ochrane proti dážďu, chránil by proti zime, a to jak za pochodu, tak i pri odpočinku a noclhovaní. Za zvlášť studeného počasia bolo by možné opatriť plášť špeciálnou, teplou podšívkou na gombíky. Je všeobecne známe, že impregnovaná látka udržuje teplotu o mnoho lepšie, ako plášť a pokrývka dovedna. Ovšem nový plášť by musel už svojím strihom dať možnosť, aby sa vojak mohol do neho v pravom smysle slova zabaliť, asi tak, ako sme sa balili vo svetovej vojne do šiatrových dielcov. I keď bude nový plášť opatrený podšívkou, jeho váha sotvaže prekročí váhu doterajšieho plášťa. Jeho výhody oproti starému sú zrejmé a čo je najdôležitejšie, umožňuje nám vyradiť z pešiakovho ústroja šiatrový dielce a k nemu potrebné kolíčky.

Plynová maska. Na samotnej maske sa dá za dnešného stavu sotva čo meniť. Avšak teraz používanú plechovú ochrannú krabicu je možné zameniť za chránitko, zhotovené z ľahšej impregnovanej látky. Malo by to pre pešiaka dvoju výhodu:

- a) maska (ochranná krabica) by bola ľahšia,
- b) v dobe, keď plynové nebezpečie nehrozí, dala by sa nosiť výhodnejším spôsobom — hoci i v torbe, alebo na tejto — čím by ďaleko menej prekážala pri chôdzi ako teraz.

Prílb a. Naša prílb a svojou dôkladnosťou a tŕstkou chráni vojaka nesporne lepšie, ako ktorákoľvek iná. Avšak Francúzi, Talíani, Angličania a Američania tiež znali a znajú nemecké prílb y, z ktorých sa vyvinula i naša a predsa i po vojne sotrvali na svojich prílbách, o mnoho ľahších, ako sú nemecké a naše.

Pre vojaka platí zásada vidieť a nebyť videný. Vidieť znamená mať výhľad, výstrel. Nebyť videný znamená medzi iným tiež byť chráneným. Toto chránenie však nesmie sa diať nikdy na úkor výhľadu a výstrelu. To platí aj o prílb e. Naše prílb a nás môže za určitých predpokladov, pri obrane, v zákopoch lepšie chrániť ako iná prílb a. Avšak ubiera na našej pohyblivosti svojou veľkou váhou jak za pochodu, tak i v samotnom boji, za pohybu ku predu, čo je na úkor nášho útočného ducha, našej bojovej schopnosti. Možno sa len primlúviť, aby váha terajšej prílb y bola čo najviac zredukovaná, hlavne primeraným odobraním tŕstky.

Torba s brašnou na náboje. Torba nie je tak dôležitou časťou voj. ústroja, ako sa obyčajne má za to. V rusko-japonskej voj-

ne docielili Japonci svoje neobyčajné úspechy nie v poslednom rade tým, že dali svojím pešiakom odložiť torby na vozy. Odloženie torieb sa stalo za predpokladov, že tieto budú rýchle dovezené za postupujúcou trupou. Pre veľký nedostatok vozidiel a rýchle ku predu sa pohybujúce, resp. stále sa premiestňujúce vojská ale (veľká pohyblivosť bola docielená práve odobraním torieb a ponechaním iba takzvaného útočného ústroja), vo väčšine prípadov nestihly trény, vezúce torby, svojich jednotiek, ako sa pôvodne myslelo. Naopak, bolo mnoho plukov, ktoré sa so svojimi torbami sťahovali až po uzavretí priemeria. Podobné prípady zo svetovej vojny sú natoľko všeobecne známe, že nepokladám ani za nutné takéto tuná zvlášť citovať.

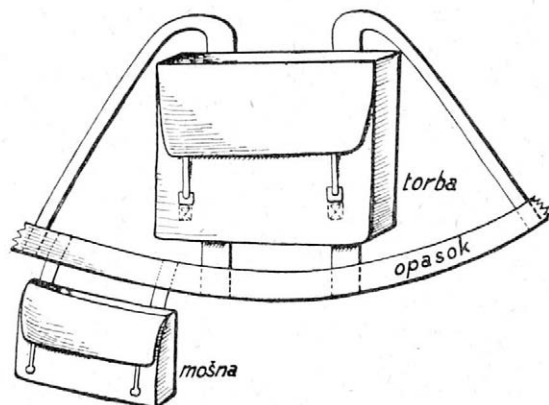
Fakt je ten, že veľkú časť najnutnejších vecí, ktoré vojak nezbytné potrebuje v bojovom pásme, stačí vždy rozmiestiť, rozstrkať — a to neobyčajne dômyselne a úsporne — po vreckách a mošne, vôbec na svojom tele, niektoré potreby si doplní, alebo nahradí zasa na mieste. Prečo zvyšovať tedy pešiakovo bremeno váhou torby, prečo ho zošnúrovať až k uduseniu remením torby? Čože záleží na tom, že utrpí snád' celkový vzhľad vojaka? Nech vypadá hoc ako žobráčok s mošnou, len keď sa nám vráti domov ako víťaz, vďaka jeho veľkej pohyblivosti, docielenej práve uľahčením jeho ústroja. Miesto terajšej torby s brašnou na náboje — dvoch častí ústroja — stačila by k pojmutiu streliva a najnutnejších iných potrieb jedna jediná torba, menších rozmerov, z nepromokavého, ľahkého plátna, bez akéhokoľvek vystužovacieho rámu.

IV.

Sledujúc vytýčený svoj cieľ museli by sme dať ešte celému ústroju pešiaka nový, účelnejší tvar a účelnejší spôsob nosenia.

Celý ústroj by tvoril jedon celok. Váha ústroja by spočívala na ramenoch. Remenie torby by bolo spojené priamo s opaskom ako vpredu, tak aj vzadu, čím by sa odstranilo doterajšie neprijemné zošnúrovanie vojaka hlavne pod pazuchou, prekážajúce mu vo voľnom dýchaní a pohybe.

Taktiež mošna by dozнала určitej zmeny. Ztratila by na svojej úplnej samostatnosti a bola by spojená tiež priamo s opaskom. (Vid' náčrtok!)

Schematický náčrtok novej úpravy torby a mošny na opasku.

Shrnujem. Základným princípom našej války bude pohyblivosť a rýchle operácie. Opakujem príslovie: víťazstvo vyhrávajú nohy pešiaka. Budeme pochodovať mnoho a odpočívať iba toľko, koľko nezbytné potrebujeme k zachovaniu svojich fyzických síl.

Hlavná zásada pre každý pohyb je, priviesť naše jednotky k cieľu s plnými početnými stavmi a nevyčerpané. Hlavný káder našich jednotiek v mobilizácii budú tvoriť záložníci, ktorí už i niekoľko rokov nemali na sebe poľný ústroj a nie sú vôbec pochodom zvyklí. Chceme-li jednako dosiahnuť rýchleho pohybu, veľkých pohybových výkonov, bez súčasného použitia väčšieho počtu vozidiel, nezbyva nám nič iného, ako stlačiť váhu ústroja na najkrajnejšie minimum.

Tento návrh neznamená vo svojom konečnom výsledku úplné odľahčenie pešiaka od ťarchy ústroja. Výsledkom jeho je len niekoľko kilogramov odľahčenia, ale i to nie je bez významu, keďže každý gram, ktorý uberieme, zvyšuje našu pohyblivosť a tým tiež väčšiu pravdepodobnosť víťazstva.

Kapitán Josef MAUTNER:

Obrana proti obrneným automobilům.

Zavedení obrnených automobilů v moderních armádách nutí stále více k úvahám, jak se bránit proti těmto novým bojovým prostředkům. Bylo již dostatek o tomto boji diskutováno, i některé předpisy dávají jakési směry k vedení boje proti OA. Protože však názory o tomto boji jsou stále ještě dosti rozličné, pokusím se nastínit možnosti obrany, abych tak napomáhal k jednotnému názírání na vedení boje proti OA.

Jako základ k celé úvaze беру fakt, jenž je vyjádřen v příslušných předpisech téměř všech armád: „Obrněné automobily působí překvapením“. OA. objeví se nám tedy v okamžiku, kdy je nejméně čekáme, v situacích, kde bojové výhody budou na straně OA., protože nás překvapují!

Každá akce, která bude správně podložena dokonalým studiem prvků rozhodnutí, bude mít naději na úspěch. K tomu však musí být čas. Tam, kde se vytvoří nějaká bojová akce ad hoc, bude ten velitel ve výhodě, který dovede hbitě postřehnouti celou situaci a dovede rychle jednat.

Ale nepřátelské OA. nedají nám zpravidla čas, abychom provedli rozbor prvků a pak ihned jednali — vždyť ony pracují právě s překvapením. Proto budeme vždy počítati s možným nájezdem OA. při každé fázi pohyblivého boje a veškeré naše rozkazy a opatření, celá sestava vojska a každý pohyb budou řízeny s hlediska možného nájezdu.

Vidíme zde určitou příbuznost s opatřeními proti nepřátelskému letectvu a určitě najdeme mnoho jiných příbuzenských vztahů jak v boji proti letounům, tak v boji proti OA.

Celkově jde vždy o rychlé zpravení velitele, že najíždí OA. — čelní prvky dají příslušné znamení, aby valný voj nebyl překvapen.